

NC-7.1. Wijsgerige denk- en methodeleer, 1ste jaar, 1987/1988, (407 p.)

NC-7.1.0. : Inhoudstafel. (19 p.)

NC-7.1.1. : p.1 tot 99

a. Ontologie	9/96
(i) de deductieve redenering	
(ii) De reductieve redenering	

b. Harmologie (orde(nings)leer).

c. Denk- en methodeleer.

I.-- Ontologie	9/96
I.A. wijsbegeerte	9/20
(1) De Archaisch-Antieke idee ‘wijsheid’	9/11
(2) Het Antiek-Griekse begrip ‘filosofia’	
(3) negatieve definitie.--	
(4) positieve definitie.--	20
I.B. Ontologie	20/96
II.-- Harmologie (orde(nings)theorie	97/227

NC-7.1.2. : p.100 tot 197

A.-- De vergelijkende methode	104/116
B.-- De tropologische vgl.	116/123
C.-- Summatieve inductie	124/152
D.-- Antithetische vgl.	153/195
E.-- Stelselmatige analyse	196/227

NC-7.1.3. : p.198 tot 298

III.-- logica (denkleer:	226/340
III.A.-- Logica	228/340
III.A. -- (I) Begripsleer	241/288
III.A. -- (II) -- Idiografischebegripsleer	289/318

NC-7.1.4. : p.299 tot 397

III.B. -- oordeelsleer	319/323
III.C. – redeneringsleer	324/339
III.D-- Methodeleer	340/397
(I). epistemologie inzake vakwetenschap	341/343
(II). de twee basismethoden	343/350

(II)-- De fenomenologische methode	350/360
(A) Fen. als ‘wetenschap der bewustzijnsverschijnselen’	351/355

(B) Fen. als ‘zu den sachen selbst’ gerichtete wetenschap Het ‘wezen’ der ‘fenomenen;	355/360
(III).-- Het formalisme als methode	361/367
1.-- Semiotisch voetstuk	361
2.-- Formalisme	362/367
A. Het zinverminderde teken	361
B. Plaatsing van zinverminderde tekens	
a. toelaatbare tekens	362v.
b. ‘calculus’	363
c. formalismemodel: het traditionele rekenen	363/366
inl.: Cartesiaanse ordening	363
a. hoofdrekening	353v.
b. schriftrekening	364
c. letterrekening (Viète)	
c1. algebraïsch model	355v.
c2. logistisch model	366
Toepassingen: een wiskundige tekst en de ordinator	366v.
Rekenend denken.	
(IV).-- De axiomatisch-deductieve methode	368/38.
1. Dagdagelijkse en vakwetenschappelijke modellen van deductie	336/381
A. Regressieve/ progressieve deductietypes	368v.
B1. Banaal-dagelijks model	369v.
Opm.-- De ‘dialectische’ deductie bij Hegel	370/373
“Het moest ervan komen”	371
B2. Vakwetenschappelijke modellen	373/381
(i) P. Diel, Psychologie curative et médecine	373/375
Opm.-- De geestes- en menswetenschappen	375/379
-- voetstuk ervan	377
(ii) Anderson/ Johnstone, Natural Deduction	379/381
2. Axiomatisch-deductief systeem	381/387
a. Axioma	383
b1. axiomatisch systeem (384/386);	
b.2. hoofdidée (niet-intuïtief; uitdrukkingen- en oordelensysteem;	386v.
(V).-- De reductieve methode (388/397).	
Kult. - hist. inl. (388/391).	
1. Beginselen (a. empirisch - exper. en b. ax. - ded.; 392).-	
2. Hoofd fasen (= waarn.; hypoth.; deduct.; toetsing ; 392/394).	
3. Nomoth. en idiogr. types	
(II).-- De fenomenologische methode	350/360
(III).-- Het formalisme als methode	361/367

(IV).-- De axiomatisch-deductieve methode

368/387

(V).-- De reductieve methode

388/397

Inhoudstafel verder toegelicht.

Na gezegd te hebben welke bedoeling (incl. tot wijsg. denken) aan de teksten ten grondslag ligt, staan wij stil bij het schema.

a. Ontologie (= theorie omtrent de werkelijkheid, voor zover werkelijkheid (“het zijnde als zijnde” zegt Aristoteles),-- waarbij WDM 2v., daarvan één voorbeeld (‘appl. mod.’) geeft - nl. zelfs de tekens (WDM 51/53.1) - schijnbaar zo ‘onwerkelijk’ - van de rekenende of logistische denkleeër (WDM 231/241) zijn, in ontologische taal, ‘niet-niets’, dus ‘iets’(= een soort of type van werkelijkheid). Afleiding (= gevolgtrekking): ook die tekens, volgens sommige logistici, zover van iedere ontologie (= metafysisiek), vallen onder het domein (kengebied) van een ontologie.

Opm.-- Meteen geven wij de twee hoofdvormen van iedere mogelijke logica (of zelfs logistiek).

(i) de deductieve redenering (Indien een voorzin, dan een - daaruit logisch afleidbare - nazin. Welnu, een voorzin. Dus - logisch - deductief - een nazin).

Het appl. mod. (stukjes fosfor) beperkt zich tot de inductieve vorm van de deductieve redenering (WDM 395, volgens Bochenski’s voorstelling, geeft, daarvan een niet - inductief model).

(ii) De reductieve redenering (Indien een voorzin, dan een - daaruit, minstens voorlopig, logisch afleidbare - nazin. Welnu, een daaruit - in beginsel afleidbare - nazin. Dus, voorlopig, een voorzin).-- Het appl. mod. is, weerom, inductief.

b. Harmologie (orde(nings)leer).

Dit is de theorie omtrent het methodisch ordenen van een veelheid van gegevens (‘zijnden’), die, bij veronderstelling, ergens een eenheid (een distributieve, ‘metaforische’, of een collectieve (metonymische eenheid of samenhang) vertonen.

Opm.-- Aangezien de cursus ontologisch moet zijn, wordt de ontologische grondslag van iedere samenhang (‘eenheid’-in-de-veelheid’) blootgelegd. Daartoe het identitief taalgebruik aangezien het (hulp)werkwoord ‘zijn’ - basiswoord van alle ontologieën - een strikt identitief werkwoord is. Immers, wanneer wij ‘zijn’ gebruiken (‘Ik ben moe’, ‘Ik ben van Antwerpen’), dan bedoelen wij een of andere identiteit, d.i. ofwel totale identiteit (wat in tautologische zinnen tot uiting komt: ‘Ik ben mijzelf’, ‘An is An’. -- ‘Waarheid is waarheid’) ofwel deel- of partiële identiteit (‘An is mooi’),-- vaker ‘analogie’ geheten.

(2)

De Analogie, meestal ‘betrekking’ geheten, is - in hoofdzaak - tweevoudig.

(1) Indien ik meer dan juist één (singulier) vogel zie, dan vat ik ze samen b.v. door te zeggen “al die diertjes daar zijn vogels”. Of denk ik aan alle vogels, dan vat ik ze alle samen. De ‘zijnden’ (‘wezens’), die ik bedoel, zijn onder één oogpunt identisch (wat men in de verzamelingenleer ‘gemeenschappelijke eigenschap’ heet), nl. zij zijn alle vogels. Zij zijn, alle, één exemplaar ervan.

De identische kentrek is gespreid (vandaar: distributieve structuur) over ieder exemplaar.

(2) Indien ik, echter, slechts één veertje zie liggen, in het bos, waarin ik wandel, dan vat ik dat veertje samen, maar anders dan zo-even, met de rest (tweedeling, complementering) van één en dezelfde (= identische) vogel. Zo zeg ik b.v.: “Dit veertje is het veertje van een raaf”. Ik denk dan niet aan alle raven, maar aan de gehele raaf (het ‘systeem’ of samenhangend geheel). Alle onderdelen van de raaf, hoe verschillend ook, convergeren, lopen samen, in , één en dezelfde raaf. Collectief gezien zijn alle onderdelen identisch, nl. zij behoren tot één en hetzelfde geheel of stelsel. Men zegt : ‘collectieve’ structuur. gezamenlijk vormen zij een metonymische analogie.

Opm.-- Wat WDM 3v. (comparatieve methode) kort uiteenzet, dat zet WDM 104/227 uitvoerig uiteen : alle ordenen vooronderstelt, immers, dat men wat men ordent, eerst vergelijkt,-- om identiteiten en niet - identiteiten te zien.

C. Denk- en methodeleer.

Denken, althans ordentelijk denken,

(i) ordent, ‘ietsen’, zijnden (= ontologisch fundament),-- ‘gegevens’ in meer gewone commonsensetaal,

(ii) ordent, o.g.v. vergelijkende methode (ook wel eens ‘analyse en synthese’ geheten), begrippen (ideeën, in Platoniserende taal) -- naar begripsinhoud en naar begripsomvang (‘intensioneel’ (opgelet: niet ‘intentioneel’) en extensioneel).

Eens dat, in onze denkende geest (= verstand en rede), begrippen geordend voorkomen, worden oordelen (= proposities) mogelijk. meteen staat de weg open voor redeneringen,-- in de vorm van voorwaardelijke zinnen (WDM 323; 325: hypothetische zin). Zijn het er twee, die, gezamenlijk, de voorzin uitmaken, dan wordt die redenering een syllogisme (sluitrede).

(3)

Opm.-- Methodologie.

‘Methodeleer’ is toegepaste logica.-- Het axioma, bij uitstek, én van logica én van methodologie, is het axioma van noodzakelijke en) voldoende redenen of gronden (‘denkvoorwaarden’).

De Antieke Griekse denkers noemden dit ‘archè’, principium, ‘beginsel’, d.i. al wat, als mogelijkheidsvoorwaarde, iets (b.v. een heel domein of, b.v., juist één feitje) beheerst.-- Dat juist past een Jan Lukasiewicz (WDM 2) schitterend toe: “Indien A (= voorzin), dan...” De ‘indien-zin’ vermeldt de ‘archè’, dat wat de nazin beheerst.

Overigens: het hele syllogisme heeft een analoge (deelidentische) structuur, die blijkt wanneer men het voorwaardelijk (‘hypothetisch’) formuleert: “Indien A, dan B én indien ook A, dan B” (deductief schema); “Indien A, dan B én indien ook B, dan A” (reductief schema).

Anders uitgedrukt: B wordt ‘intelligibel’ (begrijpelijk, logisch denkbaar), indien A.

Tot daar WDM 1/9.-- Leer deze bladzijden goed: zij zijn de wezenskern van de hele tekst, die voor u ligt.

I.-- Ontologie (9/96).

Het is niet de bedoeling dat ieder student, resp. studentin de hele tekst doorneemt met het oog op het examen.-- Waar het op aankomt, is dat men enkele grondbegrippen goed beet heeft. Reden : zij beheersen (zijn ‘archè’) al wat volgt.

I.A. wijsbegeerte (9/20).

Dit wordt in vier keren uiteengedaan.—

(1) De Archaisch-Antieke idee ‘wijsheid’ (9/11),-- onthoud vooral het harvardbeginsel (WDM 11), dat een brede informatie (‘algemene cultuur’) als vooropstelling van specialisering huldigt.

(2) Het Antiek-Griekse begrip ‘filo-sofia’ (letterlijk: ‘wijsheidsbegeerte’) (11/14), hetzij ‘algemene ontwikkeling’ hetzij ‘wijsgerige specialisering’.

(3) negatieve definitie.-- (15/20).-

Noch wereld- en levensbeschouwing (gemeenverstandelijk/ (Existentieel)/ artistiek / religieus) noch ideologie (constructie van ideeën, in dienst van een belang) noch vakwetenschappen (wat empiristen en Positivisten wel voorstaan) zijn, zonder meer, filosofie.

(4) positieve definitie.--(20).

Inzichten, voor zover deze de totaliteit (alle werkelijke dingen; geheel de werkelijke dingen) betreffen, liefst stelselmatig uitgewerkt en getoetst (verificatie),-- dat zijn wijsgerige inzichten.

(4)

I.B. Ontologie (20/96).

Theorie omtrent de totale werkelijkheid - alle zijnden, ieder zijnde in zijn geheel. - in termen van- 'zijnde' en 'zijn!-- Meer dan één type (metafysisch/ formeel/ fundamenteel').

'Methode'.

A. Fouillée ziet de methode analoog aan die der vakwetenschappen,-- nl. in Platonische zin (lemmatisch (= hypothetisch) -analytisch (de- of reductief) (WDM 21/25). M.a.w.: gezond - logisch.

(A).-- Het begrip 'zijn(de)' (25/29), nl. essentie/ existentie (26v.).-- onthoud zeer goed 'forma' (wezensvorm. 28)

(B).-- De zijnsoordelen (29/33), -- nl. identiteitswet, ongerijmdheidswet, uitgesloten-derde-wet.

(C).-- Misverstanden (34/65).-- Onthoud WDM 34 (indirect bewijs).-- Verder onthoud één of ander voorbeeld van misverstand,-- vrl. van modale aard (38/65). Ook het onderscheid 'Sein / Sollen' (61v.).

(D).-- Intentionele ontologie (65/96).-- Onthoud wat 'edel juk' (Platon: 66/68) en 'intentionaliteit' (Scholastiek: 68) is.

Toepassingen: transcendentale of alomvattende (de totaliteit betreffende) waarheid (71/73: indien iets, dan 'waar', d.i. vatbaar voor verstandelijk -redelijke inzichten), waarde (74/81: indien iets, dan vatbaar voor waardeoordelen), eenheid (82/96; indien iets, dan onderscheidbaar van de rest én, tegelijk, situeerbaar in het geheel).

Die 'eenheid' (samenhang in de vorm van 'alle' en 'geheel' is de grondslag ('archè') van de harmologie.

II.-- Harmologie (orde(nings)theorie (97/227). Wij geven, eerst, de grote indelingen.

Inl. (97/104; onthoud 'parataxis' (nevensch.)/ 'hypotaxis' (onderschikk.), analoog aan 'verzamelend' (distrib.) en 'verstelselend' (coll.).

A.-- De vergelijkende methode (104/116). Onthoud vooral WDM 105 (vergelijkingsdiff.), alsook WDM 107 (in- en uitw. vgl.) en WDM 110 (metende vgl.), -- met, natuurlijk, 'MODEL' (112).

B.-- De tropologische vgl. (116/123) Metafoor, metonymie, - beider synecdoche).-

C.-- Summatieve inductie (124/152).-- Onthoud bijzonder goed WDM 124 (logisch vierkant) en WDM 125 (regel van drie).

Opm.-- Onthoud b.v. als model van reductieve redenering WDM 126 (summ. ind.);- - onderscheiden van de amplificatieve (uitbreidende) inductie, beheerst de summatieve alle denken.-- Zeer goed inprenten WDM 143 (distr./ coll. idee).

(5)

D.-- Antithetische vgl. (153/195).

De reflexieve (verwar niet met 'reflectieve', die er één toepassing van is), duidelijke (toevoeging), wederzijdse en overgankelijke betrekking (153v.) moeten gekend zijn als grondslag van de sociometrie (155)

De tegenstrijdige, gewone (contraire), (cor)relatieve en berovingaanduidende ontkenningen (157/159) vullen voorgaand betrekkingenschema aan. -- De taseologie (spanningsleer) (159/167) is van beide groepen een toepassing.-- De tweedeling (complementering; 168,-- met 'figuur/ achtergrond' (ibid.) komt voortdurend, in alle analyses, voor.-- De idee 'differentiaal' (179/189; 189/195) komt, uiterst dikwijls, van pas.-- Onthoud goed WDM 189 (conf. = combin.) + WDM 190 (diff.). –

E.-- Stelselmatige analyse (194/227).

Leren methodisch (= stelselmatig, niet-lukraak) analyseren is het gemeenschappelijke thema van deze bladzijden. Kies één model uit (dat u past). Maar allen moeten WDM 205/208 (tekstuitgave) kennen; reden: alle eindwerken hebben een gelijkaardige structuur. Vooral WDM 207v, is de kern.

Opm.-- Het Deweyiaanse experinentalisme is één toepassing van de Platonische lemmatisch - analytische methode (224/227). Het staat, in zekere zin, model voor alle reductieve methoden (ga er op in, a.u.b.).

Opm.-- Vanzelfsprekend WDM 86v. (structuur: verzamelingsstructuur 'metaforisch', 'distributief' en/of systeemstructuur 'metonymisch collectief),-- deze bladzijden zijn centraal én in de cursus én in het huidige streng - wetenschappelijke denken.

III.-- logica (denkleer: 226/340) en methodeleer (340/397).

Het vergelijkend ordenen van 'zijnden' (ontol. grondslag) of 'gegevens' is de vooropstelling (postulaat, axioma) van correct denken en van methodisch te werk gaan. - De kern : "indien..., dan" (= behelzing, implicatie).

III.A.-- Logica (228/340).

De zgn. 'klassieke'(versta: traditionele) logica heeft juist één object: "indien, dan" redeneringen (o.m. syllogismen of 'sluitredenen'), maar deze gegrondvest op begrippen (vandaar: ideeën- of begripsleer) en op oordelen (daarvandaan: propositie- of oordeelsleer).

Voorwoord.

(i)-- De Platonische ideeën 'alle', 'geheel' en 'wereld' (228v.).

(ii)-- Vergelijkende methode, kern der logica (229/231). Goed inprenten.

(iii)-- de logistische connectiva (231/241: contrad., log. prod., log. som, behelzing (implicatie), ontkenning (negaat)).

(6)

III.A. -- (I) Begripsleer (241/288).

Onthoud goed :

(a) idee / term (241v.) en

(b) begripsinhoud (intensie) / begripsomvang (extensie) (242/246).-- De idee 'klasse' (245).

(c) De analyse van de idee: indeling / bepaling (= definitie) (246/265).

Opm.-- 'Wetenschap' is de omzetting van de woordelijke (= nominale) definitie in de zakelijke ('reële'),-- o.g.v. toetsing (verificatie/ falsificatie). onthoud, dus, goed beide definities (250; 252).

(d) De ideeën (begrippen) ontologisch, d.i. voor zover de werkelijkheid weergevend, bekeken (265/288; onthoud, daaruit, juist één, uitdrukking: 'ens rationis', gedachteding,-- een 'niet - niets', maar binnen onze geest (270).-- Kies uit die 'massa' één type toetsbaarheid (271/281).

III.A. -- (II) -- Idiografische (individuologische) begripsleer (289/318).

De wezensvorm (WDM 5; 28), in een begrip uitgedrukt (gedacht), is o.m. tweesoortig: universeel (algemeen) en singulier (individueel, verenkeld).

(a).-- Individuologie (= idiografie (291/298);-- het zeldzame (uitzonderlijke (293/295), het oorspronkelijke (295v.).

(b).-- Het enige in de ideeëngeschiedenis (298/302; onthoud wilh. windelband: 300).

(c) -- Vergelijkende definitie v/h singuliere (302/304).

(d).-- De methode v. Coïmbra (304/307).

(e).-- De convergente inductie (307/313).

Opm.-- Om reden van het kapitaal belang onthoud goed wat 'zwarte - doosmethode (308) is.

(f).-- Idiografie als letterk. Genre (313/318;-- onthoud goed: psych.-karakterolog. PROFIEL (314v.).

III.B. -- oordeelsleer (319/323) -- Onthoud 'oordeel / propositie'.

III.C. -- redeneringsleer (sluitredeleer) (324/339).-- Onthoud vooral de definitie van Lahr (324).-- Belangrijk zal, drie jaar lang, zijn : Aristoteles' driedeling 'apodictisch' (volstrekt zeker)/ 'dialectisch' (omstreden)/'retorisch' (emotioneel-waarschijnlijk) (326).-- Vakwetenschap en 'simulatiespel' als modellen van 'indien-dan' afleidingen (327): bijzonder goed onthouden.-- Ga even in op 335/339 (de driedeling van CH.S. Peirce (i) deductief, (ii) inductief en (iii) abductief syllogisme (339: schema)).

III.D. -- Methodeleer (340/397).-- De hele cursus loopt, logisch, uit op de studie van enkele, zeldzame maar fundamentele methoden (benaderingswijzen).

(I). epistemologie inzake vakwetenschap (341/343).

(II). de twee basismethoden (343/350).

Dit is het hoofdstuk bij uitstek.

(7)

Onthoud, natuurlijk, vooral WDM 344 (schema v. Luk).-- Eén telkens, heden, in vakwetenschappelijke middens terugkerend thema is 'hard science versus soft science' (WDM 345), keiharde t.o.v. 'zachte' wetenschappen. Niet enkel het dagdagelijkse leven, ook niet enkel het vorsingswerk,-- alle occultisme heeft de structuur van het Neo - gnostisch kaartspel (WDM 348); men moet, telkens weer, raden volgens welke beginselen er zich fenomenen voordoen.-- Nu volgen de speciale methoden.

(II).-- De fenomenologische methode	350/360
(A) Fen. als 'wetenschap der bewustzijnsverschijnselen'	351/355
(B) Fen. als 'zu den sachen selbst' gerichte wetenschap	355/360
Het 'wezen' der 'fenomenen;	
(III).-- Het formalisme als methode	361/367
1.-- Semiotisch voetstuk	361
2.-- Formalisme	362/367
A. Het zinverminderde teken	361
B. Plaatsing van zinverminderde tekens	
a. toelaatbare tekens	362v.
b. 'calculus'	363
c. formalismemodel: het traditionele rekenen	363/366
incl.: Cartesiaanse ordening	363
a. hoofdrekening	353v.
b. schriftrekening	364
c. letterrekening (Viète)	
c1. algebraïsch model	355v.
c2. logistisch model	366
Toepassingen: een wiskundige tekst en de ordinator	366v.
Rekenend denken.	
(IV).-- De axiomatisch-deductieve methode	368/38.
1. Dagdagelijkse en vakwetenschappelijke modellen van deductie	336/381
A. Regressieve/ progressieve deductietypes	368v.
B1. Banaal-dagelijks model	369v.
Opm.-- De 'dialectische' deductie bij Hegel	370/373
"Het moest ervan komen"	371
B2. Vakwetenschappelijke modellen	373/381
(i) P. Diel, Psychologie curative et médecine	373/375
Opm.-- De geestes- en menswetenschappen	375/379
-- voetstuk ervan	377
(ii) Anderson/ Johnstone, Natural Deduction	379/381
2. Axiomatisch-deductief systeem	381/387
a. Axioma	383
b1. axiomatisch systeem (384/386);	

b.2. hoofdidee (niet-intuïtief; uitdrukkingen- en oordelensysteem; 386v.

(V).-- De reductieve methode (388/397).

Kult. - hist. inl. (388/391).

1. Beginselen (a. empirisch - exper. en b. ax. - ded.; 392).-
2. Hoofdfasen (= waarn.; hypoth.; deduct.; toetsing ; 392/394).
3. Nomoth. en idiogr. types

De tekst is redenerend. Maar is tegelijk beschrijvend. Het toenmalige kapitalisme wordt beschreven en wel als element van het grote monster der ongebreidelde begeerten.

Besluit.-- De strekking van de tekst is niet in naam van ideeëntheoria handenarbeid misprijzen; de strekking van de tekst is onbeheerst winstbejag én logisch (hypothetisch) én empirisch (beschrijvend) aanklagen.

Het is een Platonische kapitalismekritiek (om nu een huidig woord te gebruiken). En dit door de weergave van de ziel. Met haar begeerten.

Opm.-- Dit wordt nog versterkt door de historiciteit. Met de opkomst van herders, in- en uitvoerders, zeevaarders, wisselaars, groot- en kleinhandelaars, dagloners is de polis dermate aangegroeid dat zij 'telea', uitgegroeid tot wat zij behoort te zijn, is. Aldus Politeia.

Glaukon, één der gesprekspartners, noemt het "een zwijnenstaat": hij verlangt meer genoegens! Wat dan neerkomt op een "opgeblazen samenleving": bij de levensnoodzakelijke goederen voegen zich dan overtollige weeldeartikelen. Wat dan een bonte stoet van 'deskundigen' (kunstenaars, bedienden en zo) met zich brengt.

Deze ongezonde uitbreiding van de staat vraagt dan op zijn beurt om uitbreiding van het bezit aan vruchtbaar land. Wat op zijn beurt veroveringsoorlogen behelst.

Kapitalisme behelst imperialisme.--

Slotsom.-- Beginnende polis en specialisering (elk zijn kundigheid) gaan samen. Opgezwollen polis, in een verdere groeifase, en weelderig deskundigenvolkje gaan ook samen. Waarbij economie gewoonlijk zonder gewetensvragen verloopt.

De ziel evolueert hand in hand met de groei van de samenleving.

Wat het schema geeft:

a. ontstaan,

b. groei,

c. verderf ("opgezwollen staat"),-

met de nood aan 'zuivering' ('catharsis' om dat 'verderf' weg te zuiveren. Wat Platon, met Socrates en in zijn spoor, als zijn taak beschouwt.

Cfr A.R. Henderickx, De rechtv. I .De staat, T.v.Ph. 6 (1944):1/2, 63vv.. -- Tot het verderf van de polis behoort de kapitalismeroes van het grote monster.

Opm. -- Tot daar een aspect van het grote monster, het kapitalisme. Dat de ziel op het spel staat, blijkt ook uit wat Ch. Odier, Les deux sources - consciente et inconsciente

- de la vie morale, Neuchâtel (CH) 1943, 130, schrijft. De titel van Odier luidt:

“Het klein-profijt-complex”.

De oerdrift - eros eigen aan het grote monster - die alle dingen in termen van “economisch winstbejag” duidt, kan paradoxale vormen aannemen. Platonisch: éénzelfde economische idee ‘winstbejag’, kan zich in zeer verschillende, ja, schijnbaar tegengestelde fenomenen tonen.

Opm.-- De term ‘complex’ betekent, eigenlijk, “conflict tussen meer dan één psychische tendensen”. Wat o.m. aanleiding geeft tot een “idee fixe”, een dwanggedachte. Wat wij nu zullen zien.

Psychoanalytisch ziet Odier het klein-profijtcomplex als volgt.

a. Het klein-profijtcomplex is nogal frequent.

b. Het wezen ervan bestaat in wat volgt.

1. Het ontspringt aan de bezitterige drang om te nemen, te krijgen of terug te krijgen.”Besoin captatif”.

2. Deze begeerte neigt ertoe methodisch (met overleg te werk gaand) en zelfs chronisch te worden.

3. Deze drang spitst zich toe op wat onbeduidend (bijkomstig, toevallig, miniem) is.

Odier merkt verder op dat deze bezitterige - op zich niet zo slechte - gierigheidsvorm goed samengaat met een goedgeefse, geefgrage tendens (“tendance ablative”).

Deze groeit soms uit tot werkelijke mildheid, tot een wonderlijke onbezorgdheid als het over grote uitgaven of verliezen gaat!

Odier: “De kleine posten van een budget zijn belangrijker - voor dit gecompliceerd gedrag - dan de grote. Minieme verliezer veroorzaken een ernstiger gemoedsschok dan de grote”.

Appl. modellen.

1. Een Parijzenaar, indien hij per spoor reist, doet het steevast in wagon-lit (zeer duur). Neemt hij de bus, dan gaat hij steevast een eind van het traject te voet (ultrakleine besparing),

2. Een zeer begoede man

a. overlaadt zijn vrouw met juwelen en bontmantels,

b. wordt echter uiterst woedend wanneer zij per ongeluk een brief te veel frankeert.

3. Schaamteloos vertelt een staatsambtenaar dat hij op zijn werk niet nalaten kan nietjes weg te kapen: “Ik verkneukel mij daarin. Het lijkt op een overwinning in het klein op een machtige en onzichtbare vijand” zegt hij.

Opm.-- Ander model: een zeer begoede dame van adel wil haar huispersoneel niet in de R.S.Z. laten inschrijven (“Het kost te veel om die Spaanse dames dat te bezorgen”). Maar zij ontvangt ieder jaar peperduur hoge gasten in alle mogelijke weeldeonthalen. (“Men moet niet te gierig zijn”).

Psychoanalytische verklaring.

Het fenomeen “kleinprofijscomplex” en de idee die erin en erboven schuilgaat, duidt Odier, als psychoanalist, als volgt

a. Kleine diefstallen verraden vaak een stage neiging uit de kinderjaren (typisch Freudiaanse verklaring). Bezitsdrang of ook ‘klaagzucht’ (‘kwerulantisme’) uiten zich zo.

b. Het volwassen Ueber-Ich (de feitelijke morele vooropstellingen van iemands gedrag die zich in het on- of onderbewuste situeren) ziet diefstalletjes door de vingers.

Doch, hoe meer datzelfde Ueber-ich (= het feitelijke demonische geweten) de grote diefstallen genadeloos afstraft, des te gemakkelijker praat het de mini-diefstalletjes goed.

Opm.-- Zoals reeds opgemerkt in de tussenvoegsels, blijkt dat wat de Psychoanalytici “Ueber-Ich” (‘geweten’) heten, niet het reine ethische geweten is dat aan onze geest (de kleine mens) ontspringt, maar een demonisch geweten.

C. Odier kende zeer goed de door en door eerlijke staatsambtenaar. Maar deze was niet erg fijnbesnaard: hij verwarde “de staat” (let op het abstracte woord, dat Psychoanalytici zo graag aanwenden) met “de vader”, (weerom: het abstracte woord). Zijn vader - weergegeven in “de vader”, had zijn veeleisendheid met grote hebzucht en gierigheid beantwoord.

Opm.-- Het Ueber-Ich is blijkbaar de Psychoanalytische naam voor het ‘geweten’, zoals het feitelijk functioneert, nl. “er nevens denkend” (Parafrosunè).

Eén van de kentrekken van dat demonische geweten is de valse veralgemening. Mijn vader was onuitstaanbaar. Dus alle vaders zijn onuitstaanbaar!

Een andere kentrek: omvattende systemen worden (verkeerd) geïdentificeerd met “de vader” (die dan “mijn vader” is, natuurlijk). Van “mijn vader” over “alle vaders” of “de vader” naar “de staat”!

Besluit.-- Platonisch gezien: er mankeert iets aan het ordevermogen (het harmologisch vermogen): wat niet iets is, wordt met dat iets vereenzelvigd.

Een andere kentrek, Platonisch gezien, is het verkeerd redeneren: “Indien mijn vader onuitstaanbaar (in mijn kinderjaren), dan alle vaders of de vader onuitstaanbaar.

En, op hetzelfde spoor: “Indien mijn vader en alle vaders of de vader, dan ook de staat (die mijn vader, alle vaders, de vader is)”.

Opm.-- Psychoanalytici vinden dit type ‘geweten’ terug bij Primitieven (waar demonie duidelijk aanwezig is) en bij kinderen (‘infantiel stadium’).

Maar Platon zou jubelen bij de Psychoanalyse van het klein-profijscomplex!

(1)

Inhoudstafel. toegelicht

Na gezegd te hebben welke bedoeling (inl. tot wijsg. denken) aan de teksten ten grondslag ligt, staan wij stil bij het schema.

a. Ontologie (= theorie omtrent de werkelijkheid, voor zover werkelijkheid (“het zijnde als zijnde” zegt Aristoteles),-- waarbij WDM 2v., daarvan één voorbeeld (‘appl. mod.’) geeft - nl. zelfs de tekens (WDM 51/53.1) - schijnbaar zo ‘onwerkelijk’ - van de rekenende of logistische denkleer (WDM 231/241) zijn, in ontologische taal, ‘niet-niets’, dus ‘iets’(= een soort of type van werkelijkheid). Afleiding (= gevolgtrekking): ook die tekens, volgens sommige logistici, zover van iedere ontologie (= metafysiek), vallen onder het domein (kengebied) van een ontologie.

Opm.-- Meteen geven wij de twee hoofdvormen van iedere mogelijke logica (of zelfs logistiek).

(i) **de deductieve redenering** (Indien een voorzin, dan een - daaruit logisch afleidbare - nazin. Welnu, een voorzin. Dus - logisch - deductief - een nazin).

Het appl. mod. (stukjes fosfor) beperkt zich tot de inductieve vorm van de deductieve redenering (WDM 395, volgens Bochenski’s voorstelling, geeft, daarvan een niet - inductief model).

(ii) **De reductieve redenering** (Indien een voorzin, dan een - daaruit, minstens voorlopig, logisch afleidbare - nazin. Welnu, een daaruit - in beginsel afleidbare - nazin. Dus, voorlopig, een voorzin).-- Het appl. mod. is, weerom, inductief.

b. Harmologie (orde(nings)leer).

Dit is de theorie omtrent het methodisch ordenen van een veelheid van gegevens (‘zijnden’), die, bij veronderstelling, ergens een eenheid (een distributieve, ‘metaforische’, of een collectieve (metonymische eenheid of samenhang) vertonen.

Opm.-- Aangezien de cursus ontologisch moet zijn, wordt de ontologische grondslag van iedere samenhang (‘eenheid’-in-de-veelheid’) blootgelegd. Daartoe het identitief taalgebruik aangezien het (hulp)werkwoord ‘zijn’ - basiswoord van alle ontologieën - een strikt identitief werkwoord is. Immers, wanneer wij ‘zijn’ gebruiken (‘Ik ben moe’, ‘Ik ben van Antwerpen’), dan bedoelen wij een of andere identiteit, d.i. ofwel totale identiteit (wat in tautologische zinnen tot uiting komt: ‘Ik ben mijzelf’, ‘An is An’. -- ‘Waarheid is waarheid’) ofwel deel- of partiële identiteit (‘An is mooi’),-- vaker ‘analogie’ geheten.

(2)

De Analogie, meestal ‘betrekking’ geheten, is - in hoofdzaak - tweevoudig.

(1) Indien ik meer dan juist één (singulier) vogel zie, dan vat ik ze samen b.v. door te zeggen “al die diertjes daar zijn vogels”. Of denk ik aan alle vogels, dan vat ik ze alle samen. De ‘zijnden’ (‘wezens’), die ik bedoel, zijn onder één oogpunt identisch (wat men in de verzamelingenleer ‘gemeenschappelijke eigenschap’ heet), nl. zij zijn alle vogels. Zij zijn, alle, één exemplaar ervan.

De identische kentrek is gespreid (vandaar: distributieve structuur) over ieder exemplaar.

(2) Indien ik, echter, slechts één veertje zie liggen, in het bos, waarin ik wandel, dan vat ik dat veertje samen, maar anders dan zo-even, met de rest (tweedeling, complementering) van één en dezelfde (= identische) vogel. Zo zeg ik b.v.: “Dit veertje is het veertje van een raaf”. Ik denk dan niet aan alle raven, maar aan de gehele raaf (het ‘systeem’ of samenhangend geheel). Alle onderdelen van de raaf, hoe verschillend ook, convergeren, lopen samen, in , één en dezelfde raaf. Collectief gezien zijn alle onderdelen identisch, nl. zij behoren tot één en hetzelfde geheel of stelsel. Men zegt : ‘collectieve’ structuur. gezamenlijk vormen zij een metonymische analogie.

Opm.-- Wat WDM 3v. (comparatieve methode) kort uiteenzet, dat zet WDM 104/227 uitvoerig uiteen : alle ordenen vooronderstelt, immers, dat men wat men ordent, eerst vergelijkt,-- om identiteiten en niet - identiteiten te zien.

C. Denk- en methodeleer.

Denken, althans ordentelijk denken,

(i) ordent, ‘ietsen’, zijnden (= ontologisch fundament),-- ‘gegevens’ in meer gewone commonsensetaal,

(ii) ordent, o.g.v. vergelijkende methode (ook wel eens ‘analyse en synthese’ geheten), begrippen (ideeën, in Platoniserende taal) -- naar begripsinhoud en naar begripsomvang (‘intensioneel’ (opgelet: niet ‘intentioneel’) en extensioneel).

Eens dat, in onze denkende geest (= verstand en rede), begrippen geordend voorkomen, worden oordelen (= proposities) mogelijk. meteen staat de weg open voor redeneringen,-- in de vorm van voorwaardelijke zinnen (WDM 323; 325: hypothetische zin). Zijn het er twee, die, gezamenlijk, de voorzin uitmaken, dan wordt die redenering een syllogisme (sluitrede).

(3)

Opm.-- Methodologie.

‘Methodeleer’ is toegepaste logica.-- Het axioma, bij uitstek, én van logica én van methodologie, is het axioma van noodzakelijke en) voldoende redenen of gronden (‘denkvoorwaarden’).

De Antieke Griekse denkers noemden dit ‘archè’, principium, ‘beginsel’, d.i. al wat, als mogelijkheidsvoorwaarde, iets (b.v. een heel domein of, b.v., juist één feitje) beheerst.-- Dat juist past een Jan Lukasiewicz (WDM 2) schitterend toe: “Indien A (= voorzin), dan...” De ‘indien-zin’ vermeldt de ‘archè’, dat wat de nazin beheerst.

Overigens: het hele syllogisme heeft een analoge (deelidentische) structuur, die blijkt wanneer men het voorwaardelijk (‘hypothetisch’) formuleert: “Indien A, dan B én indien ook A, dan B” (deductief schema); “Indien A, dan B én indien ook B, dan A” (reductief schema).

Anders uitgedrukt: B wordt ‘intelligibel’ (begrijpelijk, logisch denkbaar), indien A.

Tot daar WDM 1/9.-- Leer deze bladzijden goed: zij zijn de wezenskern van de hele tekst, die voor u ligt.

I.-- Ontologie (9/96).

Het is niet de bedoeling dat ieder student, resp. studentin de hele tekst doorneemt met het oog op het examen.-- Waar het op aankomt, is dat men enkele grondbegrippen goed beet heeft. Reden : zij beheersen (zijn ‘archè’) al wat volgt.

I.A. wijsbegeerte (9/20).

Dit wordt in vier keren uiteengedaan.-- (1) De Archaisch - Antieke idee ‘wijsheid’ (9/11),-- onthoud vooral het harvardbeginsel (WDM 11), dat een brede informatie (‘algemene cultuur’) als vooropstelling van specialisering huldigt.

(2) **Het Antiek-Griekse begrip ‘filo-sofia’** (letterlijk: ‘wijsheidsbegeerte’) (11/14), hetzij ‘algemene ontwikkeling’ hetzij ‘wijsgerige specialisering’.

(3) **negatieve definitie.--(15/20).**-

Noch wereld- en levensbeschouwing (gemeenverstandelijk/ (Existentieel)/ artistiek / religieus) noch ideologie (constructie van ideeën, in dienst van een belang) noch vakwetenschappen (wat empiristen en Positivisten wel voorstaan) zijn, zonder meer, filosofie.

(4) **positieve definitie.--(20).**

Inzichten, voor zover deze de totaliteit (alle werkelijke dingen; geheel de werkelijke dingen) betreffen, liefst stelselmatig uitgewerkt en getoetst (verificatie),-- dat zijn wijsgerige inzichten.

(4)

I.B. Ontologie (20/9).

Theorie omtrent de totale werkelijkheid - alle zijnden, ieder zijnde in zijn geheel. - in termen van- 'zijnde' en 'zijn!-- Meer dan één type (metafysisch/ formeel/ fundamenteel').

'Methode'.

A. Fouillée ziet de methode analoog aan die der vakwetenschappen,-- nl. in Platonische zin (lemmatisch (= hypothetisch) -analytisch (de- of reductief) (WDM 21/25). M.a.w.: gezond - logisch.

(A).-- Het begrip 'zijn(de)' (25/29), nl. essentie/ existentie (26v.).-- onthoud zeer goed 'forma' (wezensvorm. 28)

(B).-- De zijnsoordelen (29/ 33), -- nl. identiteitswet, ongerijmdheidswet, uitgesloten-derde-wet.

(C).-- Misverstanden (34/65).-- Onthoud WDM 34 (indirect bewijs).-- Verder onthoud één of ander voorbeeld van misverstand,-- vrl. van modale aard (38/65). Ook het onderscheid 'Sein / Sollen' (61v.).

(D).-- Intentionele ontologie (65/96).-- Onthoud wat 'edel juk' (Platon: 66/68) en 'intentionaliteit' (Scholastiek: 68) is.

Toepassingen: transcendentale of alomvattende (de totaliteit betreffende) waarheid (71/73: indien iets, dan 'waar', d.i. vatbaar voor verstandelijk -redelijke inzichten), waarde (74/81: indien iets, dan vatbaar voor waardeoordelen), eenheid (82/96; indien iets, dan onderscheidbaar van de rest én, tegelijk, situeerbaar in het geheel).

Die 'eenheid' (samenhang in de vorm van 'alle' en 'geheel' is de grondslag ('archè') van de harmologie.

II.-- Harmologie (orde(nings)theorie (97/227). Wij geven, eerst, de grote indelingen.

Inl. (97/104; onthoud 'parataxis' (nevensch.)/ 'hypotaxis' (onderschikk.), analoog aan 'verzamelend' (distrib.) en 'verstelselend' (coll.).

A.-- De vergelijkende methode (104/116). Onthoud vooral WDM 105 (vergelijkingsdiff.), alsook WDM 107 (in- en uitw. vgl.) en WDM 110 (metende vgl.), -- met, natuurlijk, 'MODEL' (112).

B.-- De tropologische vgl. (116/123) Metafoor, metonymie, - beider synecdoche).-

C.-- Summatieve inductie (124/152).-- Onthoud bijzonder goed WDM 124 (logisch vierkant) en WDM 125 (regel van drie).

Opm.-- Onthoud b.v. als model van reductieve redenering WDM 126 (summ. ind.);- - onderscheiden van de amplificatieve (uitbreidende) inductie, beheerst de summatieve alle denken.-- Zeer goed inprenten WDM 143 (distr./ coll. idee).

(5)

D.-- Antithetische vgl. (153/195).

De reflexieve (verwar niet met 'reflectieve', die er één toepassing van is), duidelijke (toevoeging), wederzijdse en overgankelijke betrekking (153v.) moeten gekend zijn als grondslag van de sociometrie (155)

De tegenstrijdige, gewone (contraire), (cor)relatieve en berovingaanduidende ontkenningen (157/159) vullen voorgaand betrekkingenschema aan. -- De taseologie (spanningsleer) (159/167) is van beide groepen een toepassing.-- De tweedeling (complementering; 168,-- met 'figuur/ achtergrond' (ibid.) komt voortdurend, in alle analyses, voor.-- De idee 'differentiaal' (179/189; 189/195) komt, uiterst dikwijls, van pas.-- Onthoud goed WDM 189 (conf. = combin.) + WDM 190 (diff.). –

E.-- Stelselmatige analyse (194/227).

Leren methodisch (= stelselmatig, niet-lukraak) analyseren is het gemeenschappelijke thema van deze bladzijden. Kies één model uit (dat u past). Maar allen moeten WDM 205/208 (tekstuitgave) kennen; reden: alle eindwerken hebben een gelijkaardige structuur. Vooral WDM 207v, is de kern.

Opm.-- Het Deweyiaanse experimentalisme is één toepassing van de Platonische lemmatisch - analytische methode (224/227). Het staat, in zekere zin, model voor alle reductieve methoden (ga er op in, a.u.b.).

Opm.-- Vanzelfsprekend WDM 86v. (structuur: verzamelingsstructuur 'metaforisch', 'distributief' en/of systeemstructuur 'metonymisch collectief),-- deze bladzijden zijn centraal én in de cursus én in het huidige streng - wetenschappelijke denken.

III.-- logica (denkleer: 226/340) **en methodeleer** (340/397).

Het vergelijkend ordenen van 'zijnden' (ontol. grondslag) of 'gegevens' is de vooropstelling (postulaat, axioma) van correct denken en van methodisch te werk gaan. - De kern : "indien..., dan" (= behelzing, implicatie).

III.A.-- Logica (228/340).

De zgn. 'klassieke'(versta: traditionele) logica heeft juist één object: "indien, dan" redeneringen (o.m. syllogismen of 'sluitredenen'), maar deze gegrondvest op begrippen (vandaar: ideeën- of begripsleer) en op oordelen (daarvandaan: propositie- of oordeelsleer).

Voorwoord.

(i)-- De Platonische ideeën 'alle', 'geheel' en 'wereld' (228v.).

(ii)-- Vergelijkende methode, kern der logica (229/231). Goed inprenten.

(iii)-- de logistische connectiva (231/241: contrad., log. prod., log. som, behelzing (implicatie), ontkenning (negaat)).

(6)

III.A. -- (I) Begripsleer (241/288).

Onthoud goed :

(a) idee / term (241v.) en

(b) begripsinhoud (intensie) / begripsomvang (extensie) (242/246).-- De idee 'klasse' (245).

(c) De analyse van de idee: indeling / bepaling (= definitie) (246/265).

Opm.-- 'Wetenschap' is de omzetting van de woordelijke (= nominale) definitie in de zakelijke ('reële'),-- o.g.v. toetsing (verificatie/ falsificatie). onthoud, dus, goed beide definities (250; 252).

(d) De ideeën (begrippen) ontologisch, d.i. voor zover de werkelijkheid weergevend, bekeken (265/288; onthoud, daaruit, juist één, uitdrukking: 'ens rationis', gedachteding,-- een 'niet - niets', maar binnen onze geest (270).-- Kies uit die 'massa' één type toetsbaarheid (271/281).

III.A. -- (II) -- Idiografische (individuologische) begripsleer (289/318).

De wezensvorm (WDM 5; 28), in een begrip uitgedrukt (gedacht), is o.m. tweesoortig: universeel (algemeen) en singulier (individueel, verenkeld).

(a).-- Individuologie (= idiografie (291/298);-- het zeldzame (uitzonderlijke (293/295), het oorspronkelijke (295v.).

(b).-- Het enige in de ideeëngeschiedenis (298/302; onthoud wilh. windelband: 300).

(c) -- Vergelijkende definitie v/h singuliere (302/304).

(d).-- De methode v. Coïmbra (304/307).

(e).-- De convergente inductie (307/313).

Opm.-- Om reden van het kapitaal belang onthoud goed wat 'zwarte - doosmethode (308) is.

(f).-- Idiografie als letterk. Genre (313/318;-- onthoud goed: psych.-karakterolog. PROFIEL (314v.).

III.B. -- oordeelsleer (319/323) -- Onthoud 'oordeel / propositie'.

III.C. -- redeneringsleer (sluitredeleer) (324/339).-- Onthoud vooral de definitie van Lahr (324).-- Belangrijk zal, drie jaar lang, zijn : Aristoteles' driedeling 'apodictisch' (volstrekt zeker)/ 'dialectisch' (omstreden)/'retorisch' (emotioneel-waarschijnlijk) (326).-- Vakwetenschap en 'simulatiespel' als modellen van 'indien-dan' afleidingen (327): bijzonder goed onthouden.-- Ga even in op 335/339 (de driedeling van CH.S. Peirce (i) deductief, (ii) inductief en (iii) abductief syllogisme (339: schema)).

III.B. -- Methodeleer (340/397).-- De hele cursus loopt, logisch, uit op de studie van enkele, zeldzame maar fundamentele methoden (benaderingswijzen).

(I). epistemologie inzake vakwetenschap (341/343).

(II). de twee basismethoden (343/350).

Dit is het hoofdstuk bij uitstek.

(7)

Onthoud, natuurlijk, vooral WDM 344 (schema v. Luk).-- Eén telkens, heden, in vakwetenschappelijke middens terugkerend thema is ‘hard science versus soft science’ (WDM 345), keiharde t.o.v. ‘zachte’ wetenschappen. Niet enkel het dagdagelijkse leven, ook niet enkel het vorsingswerk,-- alle occultisme heeft de structuur van het Neo - gnostisch kaartspel (WDM 348); men moet, telkens weer, raden volgens welke beginselen er zich fenomenen voordoen.-- Nu volgen de speciale methoden.

(II).-- De fenomenologische methode (350/360).-- **(A)** Fen. als ‘wetenschap der bewustzijnsverschijnselen’ (351/355); **(B)** Fen. als ‘zu den sachen selbst’ gerichte wetenschap (355/360). - Het ‘wezen’ der ‘fenomenen’;

(III).-- Het formalisme als methode (361/367). -- **1.**-- Semiotisch voetstuk (361).-- **2.**-- Formalisme (362/367).-- **A.** Het zinverminderde teken (361).-- **B.** Plaatsing van zinverminderde tekens (= formalisme): **a.** toelaatbare tekens (362v.); **b.** ‘calculus’ (= rekening; 363).-- **C.** formalisemodell: het traditionele rekenen (363/366): inl.: Cartesiaanse ordening (363); **a.** hoofdrekening (353v.); **b.** schriftrekening (364);-- **c.** letterrekening (Viète): **c1.** algebraïsch model (355v.); **c2.** logistisch model (366).-- Toepassingen: een wiskundige tekst en de ordinator (366v.).-- Rekenend denken.

(IV).-- De axiomatisch-deductieve methode (368/387).

1. Dagdagelijkse en vakwetenschappelijke modellen van *deductie* (336/381).

A. Regressieve/ progressieve deductietypes (368v.).-- **B1.** Banaal-dagelijks model (369v.)

Opm.-- De ‘dialectische’ deductie bij Hegel (370/373).-- “Het moest ervan komen” (371).-- **B2.** Vakwetenschappelijke modellen (373/381):

(i) *P. Diel, Psychologie curative et médecine* (373/375).

Opm.-- De geestes- en menswetenschappen (375/379);-- voetstuk ervan (377);-

(ii) *Anderson/ Johnstone, Natural Deduction (Example of an Axiom System: Simple Order)* (379/381).

2. Axiomatisch-deductief systeem (381/387).-- **a.** Axioma (383); **b1.** axiomatisch systeem (384/386); **b2.** hoofdidee (niet-intuïtief; uitdrukkingen- en oordelensysteem; (386v.)).

(V).-- De reductieve methode (388/397).

Kult. - hist. inl. (388/391).

1. Beginselen (a. empirisch - exper. en b. ax. - ded.; 392).-

2. Hoofd fasen (= waarn.; hypoth.; deduct.; toetsing ; 392/394).

3. Nomoth. en idiogr. types